

Všetky tieto národy spolu s Azerbajdžancami v Zakaukazsku vyznávajú prevažne islam. Arabskí obyvatelia Izraela sa označujú ako Palestínčania a bojujú za vytvorenie vlastného nezávislého štátu. Proti tomu sú Izraelčania židovského pôvodu, lebo sa obávajú o svoju bezpečnosť a navyše považujú Svätú zem za svoju domovinu, z ktorej boli veľmi dávno vyhnaní. Izrael je jediný štát na Zemi, kde prevláda medzi náboženstvami judaizmus, hoci dohromady žije v ostatných krajinách sveta viac Židov ako tam. **Gruzínsko a Arménsko** sú starobylé kresťanské štáty a kresťanmi sú i grécki obyvatelia Cypru. Veľkým národom bez vlastného štátu sú **Kurdi**, žijú najmä v Turecku, v Iraku a v Iráne. **Niekoľko desiatok** rôznych malých národov a národností žije v pohorí Kaukaz.

Pestrosť národov a náboženstiev je príčinou **mnohých sporov a častých vojen**. Izrael bojuje o územia so svojimi susedmi a s Palestínčanmi už vyše pol storočia od svojho vzniku. V ostatných rokoch sú časté vojny a spory v oblasti Kaukazu, kde sa ich zúčastňuje i Rusko, ktorého územie sem zasahuje. Nerastné bohatstvo a boj o moc boli tiež príčinou viacerých vojen v oblasti Perzského zálivu a v Iraku. Nepriateľstvo medzi Grékmi

a Turkami na ostrove Cyprus viedlo k rozdeleniu ostrova na dva oddelené štáty.

Hospodárstvo

Hospodársky význam juhozápadnej Ázie stúpol najmä po objave obrovských ložísk ropy a neskôr zemného plynu. Nachádza sa tu **vyše polovica svetových zásob ropy**. Ropa sa ťaží najmä v oblasti Perzského zálivu a tiež v Azerbajdžane v oblasti Kaspického mora. Zisky z predaja ropy prinášajú niektorým krajinám obrovské bohatstvo, ktoré využívajú rôzne. V niektorých krajinách budujú nové moderné mestá a hotelové komplexy uprostred púšte. Menšie krajiny si môžu dovoliť zaplatiť pre svojich občanov rôzne výhody, ale vo veľkých a ľudnatých štátoch je naďalej rozšírená chudoba. Veľký význam pri ťažbe ropy majú aj **dopravné cesty**, po ktorých sa vyváža. Časť putuje po mori v obrovských tankeroch, no z vnútrozemských oblastí sa budujú ropovody, ktoré sú často tiež predmetom rôznych sporov. Medzi vyspelé krajiny sveta patrí aj Izrael, ktorý má **moderný priemysel i poľnohospodárstvo**. Naopak, Izraelom okupované územia obývané Palestínčanmi sú veľmi chudobné a preľudnené. Cyprus (jeho južná časť) patrí tiež k vyspelým štátom. V posledných rokoch sa snaží rýchlo

• Jeruzalem je mesto troch náboženstiev. Zlatá kupola je na Skalnom chráme, jednom z najposvätejších miest islamu. Za nim sa medzi domami nachádza Múr nárekov (obrázok je na strane 11), najposvätejšie miesto pre Židov. Fotka je zhotovená z Olivovej hory, kde bol zatknutý Ježiš Kristus a následne ukrižovaný na návrší Golgota vpravo, preto je toto mesto aj pútnickým miestom pre všetky kresťanské cirkvi.

ÁZIA 79

modernizovať svoje hospodárstvo aj Turecko, ktoré sa chce stať členom Európskej únie. V krajine je významné poľnohospodárstvo, ale buduje sa aj moderný priemysel. Napriek tomu sú v tejto krajine veľké rozdiely, niektoré oblasti sú bohaté a prosperujú, iné, najmä v horách, sú veľmi chudobné. O modernizáciu sa snaží i Irán, no zatiaľ za Tureckom zaostáva. Kedysi prosperujúci Irak rozvrátili vojny. Oblasť Zakaukazska, podobne ako štáty na juhu Arabského polostrova, sú pomerne chudobné, väčšina ich obyvateľov musí žiť veľmi skromne.

Pre návštevníkov juhozápadnej Ázie sú najväčším lákadlom kultúrne pamiatky a najmä posvätné miesta, či už židovské, kresťanské, no predovšetkým moslimské. Najmä do Mekky sa každoročne schádzajú milióny moslimov z celého sveta na púť, ktoré by mal aspoň raz za život vykonať každý moslim. Státisíce rekreatantov však smerujú aj k letoviskám na pobreží Stredozemného mora v Turecku a na Cypre. Bohatších turistov zasa lákajú nové luxusné strediská v bohatých štátoch Perzského zálivu, najznámejším je mesto Dubaj. Prírodnými krásami oplývajú aj pohoria, najmä Kaukaz, no ten, v obavách o svoju bezpečnosť, väčšina turistov obchádza, podobne ako Irak s mnohými vykopávkami starovekých miest.

- Ostrov Cyprus je už pol storočia rozdelený na grécku a tureckú časť. Deliacu líniu prechádza aj cez hlavné mesto Nikózia. Južná grécka časť sa na rozdiel od severu rozvinula na vyspelý štát, ktorý je členom Európskej únie. Hospodárstvo južnej časti je významne závislé na rozvoji cestovného ruchu. Porovnajte veľkosť Cyprusu s obrysom časti Slovenska.

- Juhozápadná Ázia je kolkou kresťanstva. Mnohé pôvodne kresťanské chrámy sa neskôr zmenili na moslimské mešity, keď väčšina obyvateľov prijala nové náboženstvo. Na obrázku je nádherná grécka mozaika v tureckom Istanbule, ktorú objavili pod omietkou v Chráme Božej múdrosti. V ktorých krajinách juhozápadnej Ázie prevládajú kresťania?

- Hranica medzi Cyperskou republikou a Severocyperskou tureckou republikou nie je len symbolická. Stredom hlavného mesta Nikózia sa ťahne zabarikádovaný pás územia nikoho, kde už pol storočia chátrajú opustené domy bez obyvateľov.

- Tradičným umením juhozápadnej, ale i strednej Ázie, je ručná výroba kobercov.

Obyvatelia juhozápadnej Ázie sú veľmi rôznorodí. Hoci z väčšej časti prijali islam, v ich zvyklostiach sú mnohé rozdiely. Napríklad ženám síce islam prikazuje zahaliť sa, no v rôznych oblastiach si to vysvetľujú rôzne. Vo veľkých mestách ako Teherán v Iráne nosia iba šatky, kým na vidieku, alebo v niektorých krajinách ako Saudská Arábia, si musia zahaliť celú tvár závojom.

Otázky a úlohy

- * Ukážte na mape významné prielivy v oblasti. Ktoré moria a zálivy spájajú? Porovnajte prírodu na severe a na juhu oblasti. Čím je jedinečná? Prečo má väčšina oblasti nedostatok vlhky? Kde sa v oblasti vyskytujú zemetrasenia?
- * Charakterizujte obyvateľstvo juhozápadnej Ázie (podľa náboženského vyznania, príslušnosti k národom a hustoty zaľudnenia v jednotlivých častiach oblasti).
- * Povedzte, na čom sa zakladá hospodárstvo viacerých štátov oblasti a ako využívajú zisky z neho.
- * Oblasť navštevuje mnoho ľudí. Čím je zaujímavá pre návštevníkov a ktoré miesta vyhľadávajú?